

1931 - 1932

1.1. 1931 - 1932

1.2. 1931 - 1932

1.3. 1931 - 1932

1.4. 1931 - 1932

1.5. 1931 - 1932

1.6. 1931 - 1932

Š T Á T N Y O B L A S T N Ý A R C H Í V V K O Š I C I A C H

I. ŠKOLSKÝ INŠPEKTORÁT II. V KOŠICIACH
1922 - 1938

II. ŠKOLSKÝ DEKANÁT KOŠICKÉHO OKRESU V KOŠICIACH
1931 - 1938

Združený inventár

Štefan Eliáš
Košice
1994

Ú V O D

O úradoch školskej správy v regióne Košíc z predmníchovskej ČSR sa zachovalo málo historických dokumentov. Fond Referátu Ministerstva školstva a národnej osvety (1919 - 1938) uložený v Slovenskom národnom archíve má zachované predovšetkým spisy cirkevného oddelenia. Aj to málo čo tento inventár prístupňuje bádateľom je preto dosť cenným príspevkom k štúdiu dejín slovenského školstva.

Utvorením vládneho referátu pre školstvo v Bratislave roku 1919 sa vytvorila báza pre premenu škôl na slovenskom území na slovenské a zriadením inšpektorátov na celom území krajiny pre správu tohto školstva v jednotlivých župách.

Z tohto hľadiska má veľký význam zákon č. 292 zo dňa 9. 4. 1920, ktorým sa upravuje správa školstva. Už v 1. paragrafe tohto zákona sa hovorí, že štátu prislúcha najvyššia správa všetkého vychovávaní a vyučovania a dozor k nemu.

Najvyššia moc vo veciach školských sa týmto zákonom v jednotlivých regiónoch preniesla na Školskú župnú radu, ktorá sa zriadila pri každom župnom úrade. Predseda župnej školskej rady bol poverený, aby bdel nad zachovávaním zákonov a nariadení pri všetkom školskom úradovaní v župe a nad tým, aby sa pri každom uznášaní a rozhodovaní dbalo na štátne záujmy a prospech školy. Mal právo, ale aj povinnosť zastaviť výkon uznesenia, ktoré podľa jeho názoru odporuje zákonu, prípadne nariadeniu alebo poškodzuje záujem štátu či školy. V takomto prípade si mal okamžite vyžiadať rozhodnutie ministra školstva a národnej osvety.

Župné školské rady boli demokraticky volené zo zástupcov učiteľstva a občianstva. Z úradu sa stávali členmi rady iba župan, jeho zástupca a referenti pre veci pedagogické, administratívne a právne.

Na nižšej úrovni pôsobili Miestne školské rady. Na priamy dozor nad školami obecnými, strednými a odbornými (s vylúčením hospodárskych akadémií, stredných a nižších škôl poľnohospodárskych, ľudových škôl hospodárskych a učiteľských ústavov) zriaďuje tento zákon z roku 1920 potrebný počet ministerských

školských inšpektorov.

Kedy Školský inšpektorát II. v Košiciach vznikol to sa zatiaľ nepodarilo zistiť. Zo spisového materiálu vieme, že už v roku 1922 účinkoval pod názvom Školský inšpektorát v Košiciach. Nasledujúci rok už existoval pod názvom, ktorý sa užíval až do Viedenskej arbitráže.

Kompetencia školdozorského úradu v Košiciach sa rozdelila do dvoch inšpektorátov, vlastne už v priebehu roku 1922. Inšpektorát Košice I. pôsobil v okrese Ždaňa a v časti košického okresu. Inšpektorát Košice II. pôsobil v okrese Moldava a hlavne v samotných Košiciach.

Aby sa však hranice školských inšpektorátov úplne zosúlali s hranicami žúp ČSR a pokiaľ je to možné, aj s hranicami politických okresov, výnosom Referátu Ministerstva školstva a národnej osvety zo dňa 28. 5. 1923 č. 29642-I. s platnosťou od 1. 6. 1923 sa určila pre Školský inšpektorát II. v Košiciach kompetencia v okrese Moldava, Gelnica a v meste Košiciach.

Pre Košice I. zostal tak kompletný okres Košice. Na území Košickej župy bolo v tom čase až 13 školských inšpektorátov.

Z hľadiska štátnej školskej správy je zaznamenateľné v nasledujúcich rokoch vládne nariadenie č. 25 zo dňa 7.2.1925 o výkone najvyššej správy vychovávaní a vyučovania a jeho dozore. Týmto vládnym nariadením sa aj inšpektorský dohľad nad priemyselnými a učňovskými školami presúva do rezortu Ministerstva školstva a národnej osvety.

Vládnym nariadením č. 137 zo dňa 18. 6. 1925 sa organizácia meštianskych škôl na Slovensku prispôsobuje organizácii tohto typu škôl v Čechách, na Morave a v Sliezku. Meštianska škola podľa tohto nariadenia má poskytovať vyššie vzdelanie, než aké poskytuje ľudová škola. Školskí inšpektori majú na tieto školy dohliadať, lebo majú právomoc rozhodovania podľa ktorých schválených učebníc a čítaniek sa má v meštianskych školách vyučovať. Súčasne spomínané vládne nariadenie dáva všetky súkromné školy pod dohľad štátnej správy.

Cirkevné ľudové školy katolícke, ktorých bolo na Sloven-

sku najviac boli ponechané pod cirkevnou správou. Za pomoci členov miestnej školskej stolice a školských dekanátov sa spravovali nepretržite až do Viedenskej arbitráže.

Bádateľovi zo zachovaných archiválií a sprístupnených fondov je jasné, že ide o fragmenty, predsa však poskytujú pomerne dosť informácií, ktoré inde nie sú zaznamenané.

Spisový materiál Školského inšpektorátu II. sa dostal do úschovy ŠOBA Košice pravdepodobne so spisovým materiálom okupačného Hlavného riaditeľstva školského obvodu. Nevieme ako sa do ŠOBA dostal materiál Školského dekanátu.

Na školskom inšpektoráte II. bola zavedená chronologicko-numerická manipulácia spisov a v Školskom dekanáte pravdepodobne tiež. Pôvodné číslovanie sa mohlo rešpektovať iba pri ročníku spisov 1937 a 1938 Školského inšpektorátu II. Všade inde pre značné hiáty je použité zaužívané archívne číslovanie. Pomocné knihy sa nezachovali.

Archívne dokumenty sú založené do spisových obalov, kovové sponky boli odstránené a spisový materiál je v dobrom fyzickom stave.

Inventárnou jednotkou v sprístupnených fondoch v záujme prehľadnosti je jeden ročník. Iba tam, kde ide o veľmi malý počet spisov sú aj viaceré ročníky spojené v jednu inventárnu jednotku.

K lepšej orientácii bádateľov boli pre fond Školský inšpektorát II. vyhotovené registre - osobný, miestny a vecný. Čísla v registroch odkazujú na čísla inventárnych jednotiek.

Usporiadanie archívnych dokumentov vykonal a združený inventár vypracoval Mgr. Štefan Eliáš, odborný radca Štátneho oblastného archívu v Košiciach roku 1994.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Základné pravidlá pre prácu s archívnym materiálom

Zbierka zákonov a nariadení štátu československého 1919,
1920, 1925

Zprávy Referátu Ministerstva školstva a národnej osvety
v Bratislave 1922, 1923

I N V E N T Á R

I. ŠKOLSKÝ INŠPEKTORÁT II. V KOŠICIACH
1922 - 1938

A. SPISY

1	1922	1	1
- Nostrifikačná skúška uršulínky Xavérie Risnerovej (1).
2	1923	1 - 3	1
- Žiadosť uršulínky I. Ozabinerovej o pripustenie ku skúške spôsobilosti pre ľudové školy s vyučovacou rečou maďarskou (1), žiadosť uršulínky Viktórie Takáčovej o pripustenie k nostrifikačnej skúške (2), žiadosť Anny Moldovánovej o pripustenie k nostrifikačnej skúške (3).
3	1924	1 - 2	1
- Nastúpenie mníšky Ireny Ozabinerovej do služby na Dievčenskej meštianskej škole v Košiciach, kvalifikačný popis učiteliek Štefánie Cvilinkovej, Miloslavy Viktorínovej a Márie Schnebergovej (2).
4	1925	1 - 3	1
- Žiadosť učiteľky Anny Moldovánovej o štátne občianstvo (1), kvalifikačný popis učiteliek Miloslavy Viktorínovej, Márie Schnebergovej a Štefánie Cvilinkovej (2), disciplinárne pokračovanie proti Xavérii Risnerovej pre vyučovanie z nepovolenej maďarskej učebnice (3).
5	1926	1 - 7	1
- Povolenie mníške Viktórii Takáčovej na vyučovanie na Dievčenskej meštianskej škole v Košiciach (1), povolenie výučby pre Annu Moldovánovú ako pomocnej učiteľky (2), udelenie štátneho občianstva pre Annu Moldovánovú (5), žiadosť Anny Moldovánovej o penzionovanie (6), výkazy o zvýšenej vyučovacej činnosti učiteliek Odbornej školy

pre ženské povolania v Košiciach (7).

6	1927	1 - 3	1
- Posudok kvalifikácie pre Xavériu Risnerovú (1), posudok kvalifikácie pre Viktóriu Takáčovú (2), povolenie Anne Moldovánovej k účinkovaniu ako výpomocnej učiteľky na Evanjelickej a. v. meštianskej škole dievčenskej v Košiciach (3).
7	1928	1 - 2	1
- Povolenie Anne Moldovánovej k účinkovaniu ako výpomocnej učiteľky na Evanjelickej a. v. meštianskej škole dievčenskej v Košiciach (1), kvalifikačné popisy učiteliek Verejnej odbornej školy pre ženské povolania v Košiciach (2).
8	1929	1 - 2	1
- Povolenie Anne Moldovánovej k účinkovaniu ako výpomocnej učiteľky na Evanjelickej a. v. meštianskej škole dievčenskej v Košiciach (1), kvalifikačné popisy učiteliek Verejnej odbornej školy pre ženské povolania v Košiciach (2).
9	1930	1	1
- Povolenie Anne Moldovánovej k účinkovaniu ako výpomocnej učiteľky na Evanjelickej a. v. meštianskej škole dievčenskej v Košiciach (1).
10	1931	1	1
- Povolenie Anne Moldovánovej k účinkovaniu ako výpomocnej učiteľky na Evanjelickej a. v. meštianskej škole dievčenskej v Košiciach (1).

- 11 1932 1 - 3 1
Žiadosť o povolenie k účinkovaniu Anny Moldovánovej na Dievčenskej meštianskej škole v Košiciach (1), kvalifikačné popisy učiteliek Verejnej odbornej školy pre ženské povolania v Košiciach (3).
- 12 1933 1 - 4 2
Žiadosť o povolenie k účinkovaniu Anny Moldovánovej na Dievčenskej meštianskej škole v Košiciach (1), ustanovenie Ireny Ozabinerovej za definitívnu odbornú učiteľku (3), kvalifikačné popisy učiteliek Verejnej odbornej školy pre ženské povolania v Košiciach (4).
- 13 1934 1 - 2 2
Obsadenie Dievčenskej meštianskej školy v Košiciach učiteľskými silami (1), kvalifikačné popisy učiteliek Verejnej odbornej školy pre ženské povolania v Košiciach (2).
- 14 1935 1 - 6 2
Žiadosť o povolenie k účinkovaniu Anny Moldovánovej na Dievčenskej meštianskej škole v Košiciach (1), žiadosť Štátnej meštianskej školy chlapčenskej v Košiciach o povolenie výpomocnej sily na vykurovanie školskej budovy (2), zoznam súkromných žiakov Talmud Tory v Košiciach (4), kvalifikačné popisy učiteliek Verejnej odbornej školy pre ženské povolania v Košiciach (5), obežník o ohrozovaní mravnej výchovy mládeže (6).
- 15 1936 1 - 6 2
Žiadosť o povolenie k účinkovaniu Anny Moldovánovej na Dievčenskej meštianskej škole v Košiciach (1), kvalifikačné popisy učiteliek Verejnej odbornej školy pre ženské povolania v Košiciach (3), oslobodenie od školskej

dochádzky (4), zrieknutie sa učiteľského miesta Xavérie Risnerovej (6).

16 1937 13 - 9701 2

Ustanovenie Anny Moldovánovej za výpomocnú učiteľku Dievčenskej meštianskej školy v Košiciach (120), súkromné skúšky (239, 304, 443, 1516, 2481, 3957, 4198), oslobodenie od školskej dochádzky (1073, 1825), oslobodenie od ženských ručných prác (1247, 2830, 9085), určenie platu školníka (1248), Štátna meštianska škola chlapčenská v Košiciach žiada dotáciu na zakúpenie telocvičného zariadenia (1458), vyučovanie reformovaného náboženstva v Košiciach a Moldave nad Bodvou (3016), výstava školských prác v Košiciach (3319), organizovanie školských výletov z Košíc (4462), vyučovanie náboženstva na Štátnej meštianskej škole chlapčenskej v Košiciach (5026), vyučovanie náboženstva na Štátnej meštianskej škole dievčenskej v Košiciach (5353), olejovanie dlážok tried (5781, 6630), oslobodenie od vyučovania náboženstva (6447, 7573, 8987), rozvrh hodín na Štátnej meštianskej škole koedukačnej s vyučovacím jazykom maďarským v Košiciach (7453), nákup učebných pomôcok pre Štátnu meštiansku školu dievčenskú v Košiciach (8680), nákup kníh pre Štátnu meštiansku školu dievčenskú v Košiciach (8914), tryzna k ucteniu pamiatky T. G. Masaryka (9050), žiadosť o povolenie vyučovania nemčiny (9110).

17 1938 119 - 7710 3

Súkromné skúšky (172, 224, 274, 2551, 3357, 3938, 3959, 4073), oslobodenie od školskej dochádzky (934, 935), žiadosť o povolenie programového večierka na Štátnej meštianskej škole s vyučovacím jazykom maďarským v Košiciach (936), ustálenie mzdy školníka Štátnej meštianskej školy dievčenskej v Košiciach (1123), akcia školského

filmu (1186, 2198), žiadosť o zakúpenie kníh pre školskú knižnicu Štátnej meštianskej školy s vyučovacím jazykom maďarským v Košiciach (1476, 5085, 5086), obežník o zaškolení detí kočujúcich osôb a sezónnych robotníkov (2600), povolenie výstavy Kazinczyho spolku v Štátnej meštianskej škole s vyučovacím jazykom maďarským v Košiciach (2665), majáles na posádkovej strelnici (3676, 4560), riešenie priestorových problémov pripravovanej Vysokej školy technickej v Košiciach (3888, 4561, 5543), súkromné skúšky žiakov Talmud Tory (4345), dobrovoľné príspevky na obranu štátu (4819), zoznam kníh povinného čítania pre meštianky (4874, 5411, 5544), oslobodenie od vyučovania náboženstva (5730, 5731), žiadosť o zakúpenie kníh pre Štátnu meštiansku školu chlapčenskú v Košiciach (6247, 6604, 7143), oslobodenie žiakov Štátnej meštianskej školy chlapčenskej v Košiciach od povinných predmetov (6434), zoznam sviatkov a prázdnin žiakov (6435), ustanovenie Anny Moldovánovej za výpomocnú učiteľku Dievčenskej meštianskej školy v Košiciach (7710).

B. VARIA

18

3

Čítanka meštianskej školy, príručka o farbách.

REGISTRE

Cvilinková Štáňka
Masaryk T. G.
Molesová Anna
Grabingerová
Rišnerová
Schneber
Takáčová
Viktor

R E G I S T R E

OSOBNÝ REGISTER

- Cvilinková Štefánia 3, 4
Masaryk T. G. 16
Moldovánová Anna 2, 4 - 12, 14 - 17
Ozabinerová Irena 2, 12
Risnerová Xavéria 1, 4, 6, 15
Schnebergová Mária 3, 4
Takáčová Viktória 2, 5, 6
Viktorínová Miloslava 3, 4

MIESTNY REGISTER

Košice 3, 5 - 17

Moldava nad Bodvou 16

...

...

...

...

...

...

16.

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

VECNÝ REGISTER

- čítanka 18
disciplinárne pokračovanie 4
dlážky tried - olejovanie 16
film 17
knihy - nákup 16, 17
kvalifikačný popis 3, 4, 11, 14, 15
majáles 17
meštianska škola 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15,
16, 17, 18
mravná výchova 14
mzda školníka - ustálenie 17
náboženstvo - vyučovanie 16, 17
nákup kníh 16, 17
nostrifikačná skúška 1, 2
oslobodenie od náboženstva 16, 17
oslobodenie od ručných prác 16
oslobodenie od školy 15, 16, 17
penzionovanie 5
povinné čítanie 17
rozvrh hodín 16
skúška spôsobilosti 2
skúšky súkromné 16, 17
škola pre ženské povolania 5, 7, 8, 11, 12, 13, 14, 15
školský výlet - organizovanie 16
štátne občianstvo 4, 5
Talmud Tora 14, 17
učebné pomôcky 16
učebnice 4
uršulínky 1, 2
večierok žiakov 17
vykurovanie 14
Vysoká škola technická 17
výstava 16, 17

I. 1931 - 1938

Výkaz školských zariadení v Košickom okrese v rokoch 1931 - 1938. Zoznam škôl, učiteľov, žiakov a iných údajov. (Faint, mostly illegible text)

II. ŠKOLSKÝ DEKANÁT KOŠICKÉHO OKRESU V KOŠICIACH

1931 - 1938

1. 1. 1931 - 31. 12. 1931
1. 1. 1932 - 31. 12. 1932
1. 1. 1933 - 31. 12. 1933
1. 1. 1934 - 31. 12. 1934
1. 1. 1935 - 31. 12. 1935
1. 1. 1936 - 31. 12. 1936
1. 1. 1937 - 31. 12. 1937
1. 1. 1938 - 31. 12. 1938

1 1931 - 1938

1 - 33

1

Výkaz školskej knižnice na R. kat. Ľudovej škole v Košickej Polianke 1931 - 1935 (1), inventár žiackej knižnice R. kat. Ľudovej školy vo Všetehsvätých (2), inventár žiackej knižnice R. kat. Ľudovej školy v Gyňove (3), inventár kníh učiteľskej knižnice R. kat. Ľudovej školy v Nižnej Myšli (4), výkaz školskej knižnice na R. kat. Ľudovej škole chlapčenskej v Haniske pri Košiciach (6), zápisnica o inšpekcii 28. 5. 1936 na R. kat. Ľudovej škole v Košickej Novej Vsi (9), zápisnica o inšpekcii 23. 6. 1936 na R. kat. Ľudovej škole v Nižnej Hutke (10), zápisnica o inšpekcii 12. 6. 1936 na R. kat. Ľudovej škole v Krásnej nad Hornádom (11), sťažnosť na učiteľa v Krásnej nad Hornádom (12), výkaz osvetovej činnosti učiteľov v Haniske pri Košiciach (13), ročná správa R. kat. Ľudovej školy v Košickej Novej Vsi za školský rok 1935/36 (15), zápisnica o voľbe členov školskej stolice v Nižnej Myšli 16. 3. 1937 (19), správa o stave školy v Nižnej Myšli k 28.6.1937 (21), ročná správa R. kat. Ľudovej školy v Košickej Novej Vsi za školský rok 1936/37 (22), správa o osvetovej činnosti učiteľov v Rozhanovciach (23), ročná správa R. kat. Ľudovej školy v Krásnej nad Hornádom za školský rok 1936/37 (27), zápisnica o inšpekcii 27. 5. 1938 na R. kat. Ľudovej škole v Nižnej Hutke (31), zoznam užívaných učebníc (32, 33).

O B S A H

ÚVOD	str. 2
Zoznam použitej literatúry	str. 5

INVENTÁR

Školský inšpektorát II. v Košiciach	str. 6
---	--------

REGISTRE

Osobný register	str. 12
Miestny register	str. 13
Vecný register	str. 14
Školský dekanát Košického okresu	str. 15

Názov archívu: Štátny oblastný archív v Košiciach

Názov združeného inventára: Školský inšpektorát II. v Košiciach
Školský dekanát Košického okresu

Značka fondu: ŠKI
ŠD

Typ pomôcky: Združený inventár

Časový rozsah: 1922 - 1938, 1931 - 1938

Miesto uloženia: Košice, Bačíkova 1

Počet inventárnych jednotiek: 18
1

Počet evidenčných jednotiek: 3
1

Stav ku dňu: 31. 12. 1994

Fondy usporiadal: Mgr. Štefan Eliáš

Inventár zostavil: Mgr. Štefan Eliáš

Počet strán združeného inventára: 15

Počet exemplárov: 4

Prepísala: Blažena Perháčová

Zaviazal: Knihviazačská dielňa, ŠOBA Prešov

Združený inventár schválil: JUDr. Ladislav Ružička,
riaditeľ ŠOBA Košice

